

**EVALUAČNÍ ZPRÁVA
Z PRŮBĚŽNÉ EVALUACE PROJEKTU
MÍSTNÍ AKČNÍ PLÁN ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ V ÚZEMÍ ORP RYCHNOV
NAD KNĚŽNOU**

Ing. Stanislav Michek, Ph.D.

březen 2020

Obsah

Obsah

Obsah.....	2
1. Úvod.....	3
2. Charakteristika projektu MAP	4
3. Zjištění z průběžné evaluace	6
3.1. Silné stránky projektu MAP II.....	6
3.2. Doporučení pro další dva roky projektu	6
4. Závěrečná doporučení	9
Seznam poskytnutých dokumentů.....	10

1. Úvod

Tento text vznikl na základě zájmu zástupce projektu (Mgr. Petr Kulíšek) „Místní akční plán rozvoje vzdělávání v území ORP Rychnov nad Kněžnou“ (dále MAP II) o průběžnou evaluaci tohoto projektu. Cílem průběžné evaluace bylo:

- vyhodnotit dvouletou realizaci projektu MAP II, tak aby bylo možné navrhnout zlepšení aktivit projektu MAP II a doporučení pro realizační tým pro druhou polovinu projektu (2020-2022) – např. identifikovat témata pro vzdělávací a osvětové akce; zjistit jak lidé získávají informace; oslovovat rodiče.

Pro evaluaci byly použity následující metody: individuální rozhovor se zástupcem projektu MAP v rozsahu cca 1 hodinu, mailová komunikace se zástupcem realizačního týmu, analýza poskytnutých dokumentů týmem projektu (viz seznam poskytnutých dokumentů) a dokumentů získaných z veřejných zdrojů (webové stránky projektu a Sdružení SPLAV, z.s.), dva skupinové rozhovory (18. 11. 2019 s devíti zástupci pracovních skupin MAP II v rozsahu 126 minut; 13. 1. 2020 s 6 účastníky v rozsahu 109 minut z toho čtyři byli zaměstnanci sdružení SPLAV) a dotazníkové šetření mezi pedagogickými pracovníky škol a rodiči.

Dotazníkového šetření probíhalo od 20. 1. do 20. 2. 2020. Ankety pro učitele a ředitele škol se zúčastnilo 33 respondentů (29 žen a 4 muži). Z hlediska pracovní pozice šlo o 17 učitelů, 10 ředitelů, 3 výchovní poradci, 1 vychovatelka ŠD, 1 asistentka pedagoga, 1 a 1 speciální pedagog – logoped. Respondenti byli minimálně z 22 škol (cca 63 %) ORP Rychnov nad Kněžnou (za školu totiž mohlo dotazník vyplnit i více respondentů). Pedagogičtí pracovníci byli ze 4 MŠ, 10 MŠ a ZŠ, 19 ZŠ. 7 škol bylo v obci do 500 obyvatel, 12 v obci od 500 do 1999 obyvatel, 3 z města o velikosti 2000 až 4999 obyvatel, 2 z města o velikosti 5000 až 9999 obyvatel a 10 z města o velikosti od 10 do 25 tisíc obyvatel. Všichni respondenti věděli co je to MAP.

Ankety pro rodiče se zúčastnilo 41 respondentů (8 mužů a 31 žen, 2 respondenti pohlaví neuvedli). 12 rodičů má dítě v MŠ, 7 v MŠ a ZŠ, 18 na ZŠ. Cca 56 % rodičů má čistý příjem domácnosti měsíčně 30 až 50 tisíc Kč. 19 respondentů uvedlo, že se zúčastnilo akce MAP (např. vzdělávací seminář, konference, exkurze, pracovní skupina). Respondenti byli minimálně z 22 škol (cca 63 %) ORP Rychnov nad Kněžnou (za školu totiž mohlo dotazník vyplnit i více respondentů).

Evaluaci realizoval Ing. Stanislav Michek, Ph.D. v listopadu 2019 až v únoru 2020. Sběr dat také proběhl v listopadu 2019 až v únoru 2020. Následující události, tak již nejsou a nemohou být součástí této zprávy.

Limitem evaluace je, že se skupinových rozhovorů účastnili pouze o MAP II „pozitivně“ smýšlející členové pracovních skupin. Čtyři účastníci skupinového rozhovoru z patnácti byli zároveň realizátory projektu MAP II. Podobně dotazníkové šetření vyplnili nějakým způsobem motivovaní respondenti. Autor této zprávy se převážně neseťkal a neměl možnost informace od někoho, komu se nelíbí aktivity projektu, či je velmi kritický k realizaci projektu. Pouze jeden respondent v anketě z řady učitelů a ředitelů byl kritický k řešení MAP a podobně jeden rodič v anketě byl kritický k projektu.

2. Charakteristika projektu MAP

Místní akční plán vzdělávání je podpořen z Operačního programu VVV jako nový vstup a důvěra v participativní plánování vzdělávání v regionech Česka. Na Rychnovsku se po ukončení projektu MAP v letech 2016-18 navázal tým ve Sdružení SPLAV, z.s. navazujícím čtyřletým projektem. V projektu MAP II pak běží zároveň obě linky celého systému podpory - společné plánování a spolupráce v regionu a souběžně realizace vybraných společných a regionálních aktivit implementace definovaných a schválených v předchozí etapě procesu.

Cílem MAP II je zlepšit kvalitu vzdělávání v mateřských a základních školách tím, že bude podpořena spolupráce zřizovatelů, škol a ostatních aktérů pro řešení místně specifických problémů a potřeb. Stanoví priority a jednotlivé kroky nutné k dosažení cílů vzdělávací politiky v území na základě místní potřeby a naléhavosti, lokálních přínosů a podloženosti reálnými daty a analýzami z území.

Území pro zpracování MAP ORP Rychnov n/K se nachází v severovýchodní části Čech při hranicích s Polskem. Celé leží v Královéhradeckém kraji, v okrese Rychnov nad Kněžnou. Oblast tvoří dva rozdílné krajinné celky, a to Orlické hory na východě a Podorlická pahorkatina na západě a jihozápadě území. Geomorfologicky patří území do Sudetské soustavy.

Celkový počet obyvatel k 1. 1. 2016 v území dosahuje 35 638. Rozloha území je 488 km² (téměř polovina rozlohy okresu Rychnov n/K), hustota zalidnění tak činí přibližně 73 obyvatel na 1 km² a je výrazně podprůměrná, jak při srovnání Královéhradeckého kraje, tak zejména České republiky, kde je téměř dvojnásobná. Velmi nízkou hustotu má především horská část území, kde se pohybuje jen kolem 20 obyvatel/km².

V území převažují zejména malé obce a obce střední velikosti. Pouze jediné město (Rychnov n/K) má více než 10 tis. obyvatel, tři zbyývající města (Vamberk, Rokytnice v Orlických horách a Solnice) mají 2-5 tis. obyvatel a ještě další tři obce (Doudleby nad Orlicí, Kvasiny a Skuhrov nad Bělou) mají mezi 1-2 tis. obyvateli. Všechny ostatní obce mají méně obyvatel, z toho Říčky v Orlických horách a Jahodov méně než 100 obyvatel. Převahu malých obcí dokládá např. skutečnost, že zatímco v České republice žije v obcích do 1 000 obyvatel jen cca 17 % obyvatelstva, na Rychnovsku je jejich podíl téměř dvojnásobný (32 %).

Z hlediska vzdělanosti má nadprůměrný podíl středoškolsky i vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva město Rychnov, v ostatních částech území je míra vzdělanosti mnohem nižší. Nejméně příznivé hodnoty mají především malé obce v území (výjimkou je obec Jahodov

poblíž Rychnova n/K, kde v době posledního sčítání bydlela více než pětina vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva). Celkově se vzdělanost obyvatelstva mezi sčítáními 2001 a 2011 se ve většině obcí zvýšila (měřeno podílem středoškolsky i vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva), byť nadále zůstává mírně podprůměrná.

V řešeném území se nachází – pokud se týká zařízení formálního vzdělávání pro děti do 15 let - 28 mateřských škol, 26 základních škol (z toho 1 ZŠ pro 1-4. ročník, 11 ZŠ pro 1-5. ročník a 14 ZŠ pro 1-9. ročník, vč. dvou škol speciálních) a 1 základní umělecká škola. Mateřské školy má 23 obcí, základní školy 22 obcí v území. ZUŠ je pouze v největším městě Rychnov nad Kněžnou. Mateřské i základní školy se nacházejí ve stejných obcích, pouze Liberk a Bartošovice mají jen MŠ (v Bartošovicích se však nachází speciální ZŠ). Většina obcí provozuje mateřskou i základní školu jako jeden společný subjekt, jen města Rychnov n/K, Vamberk, Solnice a Rokytnice v Orlických horách mají obě školy samostatně. Celkem se jedná 35 škol (MŠ, MŠ a ZŠ, ZŠ)

Základní charakteristikou území je jeho značná nerovnoměrnost v mnoha oblastech, stejně tak i v oblasti školství. Zatímco na západě a jihozápadě kraje v podhorské oblasti leží větší města (Rychnov nad Kněžnou, Vamberk, aglomerace Solnice/Kvasiny) na východě území, kterou pokrývají Orlické hory, leží jediné město, kterým je Rokytnice v Orlických horách. V západní části území se nachází převážná většina škol a školských zařízení, na východě je jejich síť mnohem řidší. Obě části jsou rozlohou přibližně srovnatelné, přitom v západní (podhorské) části se nachází 22 MŠ a 21 ZŠ, zatímco ve východní (horské) leží jen 6 MŠ a 5 ZŠ. Z toho vyplývá i relativně snadná dostupnost všech stupňů škol na západě a jejich mnohem horší dostupnost na východě. Územní nerovnoměrnost a pestrost se tak promítá do dalších částí analýzy a následně i Strategické části dokumentu.

Území charakterizuje rovněž velmi nízká nezaměstnanost, neboť se zde nachází pobočka závodu ŠKODA AUTO v Kvasinách, která nabízí ohromné množství pracovních příležitostí. Některé školy se tak potýkají s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků, neboť mzdy ve školství nemohou konkurovat mzdám v tomto závodě. S existencí toho závodu souvisí i jednostranná orientace na automobilový průmysl, která může v případě utlumení výroby způsobit území výrazné problémy.

Dalším problémem oblasti školství v území, který je však společný pro většinu regionů v České republice, je stárnutí populace a odchod mladších a kvalifikovanějších občanů do jiných oblastí, zejména pak velkých měst.

Projekt „Místní akční plán rozvoje vzdělávání v území ORP Rychnov nad Kněžnou“ probíhá od roku 2018 do 2022. Projekt je finančně podpořený ze státního rozpočtu a Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) – Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání (OP VVV). Projekt je realizován Místní akční skupinou (MAS): Sdružení SPLAV, z.s. se sídlem v Skuhrově nad Bělou.

3. Zjištění z průběžné evaluace

3.1. Silné stránky projektu MAP II

Z poskytnutých dokumentů, dvou skupinových rozhovorů, rozhovoru se zástupcem projektu, dvou anket vyplynuly následující silné stránky realizace projektu či silné stránky Sdružení SPLAV, z.s.:

- Profesionálně řešený projekt MAP: porozumění jak obsahu (porozumění potřebám škol, empatické naslouchání cílovým skupinám projektu, komunikování o vzdělávání v regionu a organizace jednotlivých akcí – např. pracovní skupiny, konference, vzdělávací aktivity) tak i organizace akcí, „opečovávání“ účastníků akcí (např. zajištění prostor, občerstvení, kontaktování, připomínání akcí, získávání zpětné vazby apod.);
- Akce zaměřené na děti, nabídka akcí pro MŠ;
- Zdarma poskytované vzdělávání;
- Zajišťování sdílení zkušeností mezi školami;
- Setkávání pracovních skupin, které mají konkrétní zadání, témata apod.
- „Rozhýbání“ diskusí o vzdělávání v regionu;
- Technická podpora školám v administraci šablon;
- Rozšíření povědomí co dělá MAS – Sdružení SPLAV včetně aktivit MAS na školách;
- Učitelé a ředitelé v anketě uvedli:
 - 94 % respondentů mělo dostatek informací o MAP;
 - Téměř všichni respondenti získávají informace různými kanály (E-mail; Facebook; E-mailovým newsletterem; Informace z nástěnek ve škole; Informacemi od kolegů; Letáčky; Účast na akcích MAP; Webové stránky);
 - Cca 68 % respondentů vyjádřilo spokojenost s akcemi a aktivitami MAP, kterých se účastnili;
- Rodiče v anketě:
 - 27 těch, kteří spíše věděli, co je MAP označili MAP a jeho akce za:
 - Spíše užitečné (2,37), spíše zajímavé (2,37), spíše pestré (2,63), ani složité ani jednoduché (3,00), spíše aktivní (2,56), spíše hluboké (2,86)
 - Že získávají informace o MAP různými kanály (e-mail; z nástěnek školy, od učitelů, z letáčků, účastí na akcích, z facebooku, z webových stránek, z emailového newsletteru)

3.2. Doporučení pro další dva roky projektu

Díky získaným informacím jsou navržena následující doporučení:

- Zvýšit účast rodičů na akcích organizovaných pro ně (např. seminář o partnerských vztazích a manželství; prezentovat technické obory a rozmanitost profesí);
- Snížit počet akcí – je jich hodně
 - např. 1 akci zopakovat 4x – 5x ;
 - filtrovat podle místa a cílové skupiny akce;

- využívat další média k propagaci (Rychnovský zpravodaj, Orlický týdeník; kabelovou televizi - např. i na poliklinice); využívat QR kódy k ochutnávce vzdělávací akce
- uspořádat akce:
 - pro mezigenerační setkání (workshop pro děti a seniory)
 - zážitkové víkendy pro děti
- rozšířit komunikaci i ke spolkům (např. hasiči, myslivci, skauti, ...)
- konzultovat vzdělávací akce s NPI ČR (NIDV)
- Učitelé a ředitelé v anketě by uvítali akce zaměřené:
 - domácí vzdělávání, supervize, sebereflexe, osobní rozvoj, psychiatrické dítě: příčiny, následky, řešení
 - evaluace,
 - formativní hodnocení, sebehodnocení, sebezpoznání, práce s chybou, atd.
 - hlouběji se věnovat konkrétnímu cyklu, např. Metody kritického myšlení, FIE atd., navazující a prohlubující čtenářské dílny....
 - jak být učitelem a zároveň psychologem. Jak přistupovat k problémovým žákům a jak správně reagovat na jejich chování.
 - Jak pracovat s dítětem s ADHD - lektora z praxe, ne z PPP
 - legislativa, psychohygienu, terapie - arte, muziko, biblio....,
 - metodické semináře,
 - na psychohygienu učitele a syndrom vyhoření;
 - podpora vzdělávání finančně a právně, právní legislativa, řemesla do škol, metodika, nápady pro výuku...
 - speciální pedagogika, komunikace s rodinou
 - témata týkající se výchovy v rodinách
 - Vzájemné návštěvy na školách – kolegiální evaluaci;
- rodiče uvedli v anketě:
 - že by uvítali více informací o MAP (20 z 39);
 - tato témata na akcích MAP:
 - Výchova dítěte,
 - Zdraví dítěte,
 - Klima školy,
 - Vztah matky/otce k synovi/dceři,
 - komunikace škola – rodič,
 - psychologie, praktické výcviky,
 - sebehodnota a rozvoj přirozených darů dítěte,
 - spolupráce školy a rodičů;

Účastníci skupinových rozhovorů pro zapojení zájmových a cílových skupin doporučují:

- Nalákat další rodiče do řešení projektu MAP II:
 - Na letáčích by měly být představeny konkrétní problémy, příklady ze školství regionu.
 - Posílat osobní mailové pozvánky;
 - Přesvědčit školy aby umožňovali rodičům účast při výuce.
 - Při propagaci zdůrazňovat roli rodičů ve vztahu k dítěti - rodič je zodpovědný za výchovu svého dítěte;
 - Přímým oslovením např. prostřednictvím facebooku, přes e-mail, přes děti, za využití webinářů (na něm by byla ochutnávka na vzdělávání);
 - Rodiče se mohou zúčastnit vzdělávací akce, pokud je připravena i aktivita pro dítě (doprovodný program);

- Využít dobu, kdy nastupují prvňáčci do první třídy a rodiče intenzivněji přemýšlí o škole, školství apod. + vychovávat si rodiče už i akcemi pro mateřská centra a DDM (využívat aktivní rodiče z těchto organizací) a tím je zapojovat do diskusí o vzdělávání...
- Využít zkušenost z realizace facebookové ankety pro občany města, co by si občané přáli zlepšit, kdy následně se nějaké potřeby občanů opravdu zrealizovali.
- Využívat videa, prezentující, jak se konkrétní věc vydařila.
- Zkusit komunikovat i s prarodiči a využít tak širší rodinu.

4. Závěrečná doporučení

Realizačnímu týmu projektu „Místní akční plán rozvoje vzdělávání v území ORP Rychnov nad Kněžnou“ se dařilo úspěšně realizovat naplánované aktivity projektu a dosahovat tím plánovaných výstupů. Limitem v realizaci vzdělávacích a osvětových akcí může být nízký zájem některých zainteresovaných stran účastnit se těchto akcí. Z poskytnutých dokumentů, dvou skupinových rozhovorů, rozhovoru se zástupcem projektu, dvou anket vyplynuly následující silné stránky (vybrány ty nejdůležitější):

- profesionálně řešený projekt;
- dostupně a dobře zrealizované akce projektu (vzdělávací aktivity, konference, setkání pracovních skupin apod.);
- realizační tým, který ví, co má dělat a dělá to;

Z poskytnutých dokumentů, dvou skupinových rozhovorů, rozhovoru se zástupcem projektu, dvou anket vyplynula tato doporučení pro druhou polovinu projektu MAP II (vybrány ty nejdůležitější):

- upravit kvantitu i obsah vzdělávacích a osvětových akcí
- získání více rodičů pro další 2 roky MAP II.
- zvýšení propagace projektu pro širší veřejnost (konkrétně uvedeno výše);

Seznam poskytnutých dokumentů

Databáze kontaktů MAP II.

Harmonogram projektu a aktivit.

Komunikační plán procesu Místního akčního plánování na Rychnovsku. Zpracoval Petr Kulíšek. Listopad 2018

Místní akční plán rozvoje vzdělávání v území ORP Rychnov nad Kněžnou. Verze: Říjen 2018

Místní akční plánování rozvoje vzdělávání na Rychnovsku. Karty aktivit.

Primární data a vyhodnocení ankety pro rodiče k vyhodnocení místního akčního plánu rozvoje vzdělávání na Rychnovsku

Primární data a vyhodnocení ankety pro učitele a ředitele škol k vyhodnocení místního akčního plánu rozvoje vzdělávání na Rychnovsku 2020